

2700 Благоевград
тел/факс: +395/73/886621
e-mail: admin@law.swu.bg

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ” БЛАГОЕВГРАД

ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ КАТЕДРА „МЕЖДУНАРОДНО ПРАВО И МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“

КОНСПЕКТ ПО ДИСЦИПЛИНАТА „МЕЖДУНАРОДНИ СПОРОВЕ И КОНФЛИКТИ“

1. Възникване и развитие на конфликтологията като наука. Основни направления на изследване на конфликтите – стратегически, изследвания на конфликтите, изследване на мира.
2. Понятие за конфликт – трудности при дефинирането му. Разграничение между спорове, кризи и конфликти. Международен и международноправен конфликт.
3. Нива на анализ на причините за възникване на конфликти - индивидуално, социално, структурно. Формиране на интердисциплинарен подход за анализ на конфликтите.
4. Теоретични традиции в конфликтологията. Реализъм и либерализъм - основни понятия. Участници, цели и средства на конфликтите в рамките на двете традиции - сравнителен план.
5. Теории за войната и нейните причини /белицистки теории/. Доктрината за “справедливата война”. Пацифистки теории. Микротеории и макротеории за конфликта. Индивидите и международният конфликт.
6. Типология на конфликтите. Критерии за типологизиране – възможни класификации на конфликтите. Стадии и фази на развитието на конфликтите – разширяване и ескалация.
7. Теоретични направления и практическа дейност по урегулирането на конфликтите. Проблеми, свързани с урегулирането на конфликтите. Понятия за “управление на конфликти”, “урегулиране на конфликти” и “разрешаване на конфликти”.
8. Същностна характеристика на конфликтите в Двуполусния свят. Международна среда и причини за възникване. Първа и втора световни войни - коалиции. Студена война - военно политически съюзи.
9. Тенденции в развитието на конфликтите в края на XX век и началото на XXI век. Особености на съвременните конфликти /участници, съдържание/ и подходите за тяхното урегулиране. Преход от междудържавни към вътрешнодържавни конфликти. Причини за възникване на конфликти на етническа и конфесионална основа - еманципация на националността, легализиране на малцинствените права, политически и икономически преход, засилване на конфесионалния фактор.
10. Цивилизационна детерминираност на конфликтите. Най-обща понятия за основните религии-конфуцианство, християнство и ислям. Сравнителен анализ на формирането на политическа култура и политическо поведение от различните цивилизационни общности.

11. Същност и значение на националната държава в теорията на конфликтите. Политическо и етническо понятие за нация. Политически измерения на модерния национализъм. Национален интерес и национална политика в контекста на конфликтологията.
12. Моралът в политиката. Традиции за преценяване на моралните аргументи и ролята на морала в политиката-скептици, държавни моралисти, космополити. Значение и място на моралните съображения в международните отношения.
13. Мирни средства и подходи за регулиране на конфликти. Дейност по профилактика и предотвратяване на конфликти. Участие на трети страни в уреждането на конфликтите – основни задачи и средства за въздействие. Мирни средства за уреждане на конфликтите - преговори, анкети, добри услуги, мисии, посредничество, международен арбитраж.
14. Принудителни мерки при уреждането на конфликтите. Принудителни средства - без използване на въоръжена сила – ембарго, блокада, прекъсване на дипломатически отношения. Принудителни средства с използване на въоръжена сила – роля и място, исторически опит.
15. Проблемът за хуманитарната интервенция. Международни структури и организации за регулиране на конфликти. Концепции за развитие на ООН, ОССЕ, и НАТО. Характерни тенденции в тяхното развитие в съвременността.

ЛИТЕРАТУРА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „МЕЖДУНАРОДНИ СПОРОВЕ И КОНФЛИКТИ“

А. Основна литература

- 1.) Лекционният курс.
- 2.) **Най, Джоузеф.** Международните конфликти – теория и история. Изд. Прагма, София, 1998.
- 3.) Войната и мира – ХХІ век – някои политически аспекти. Сборник, изд. Св. Георги Победоносец, София, 1996.
- 4.) **Хинкова, Соня.** Югославският случай. Етнически конфликти в Югоизточна Европа. Критика и Хуманизъм. София, 1998.
- 5.) Новата архитектура на сигурността в Европа и ранното сигнализиране и предотвратяване на конфликти. Сборник под редакцията на Г. Генов. Изд. Албатрос, 1997.
- 6.) **Галтунг, Й.** Разрешаване на конфликти, Издателство СИЕЛА, С., 2005, ISBN 9546497053.
- 7.) **Ramsbotham, O., Woodhouse, T., Miall, H.** Contemporary Conflict Resolution (The prevention, management and transformation of deadly conflicts), 4th Edition ISBN-13: 978-0745687223, ISBN-10: 0745687229, Polity Press.
- 8.) **Тодоров, Ц.** Новият световен безпорядък, Размисли на един европейец, 2003, Издателство Изток – Запад, С., ISBN 954-8945-63-0.
- 9.) **Тодоров, Ц.** Страхът от варварите: Отвъд сблъсъка на цивилизациите. Издателство Изток – Запад, С., 2009, SUDGTL-BOOK-2014-355.
- 10.) **Първанов, А.** Косовският възел на Балканите: Възникване, развитие, решения, Военно издателство, С., 2011, ISBN: 9789545094576.
- 11.) **Енчев, В.** Югославската идея, изд. Захарий Стоянов, С., 2009, ISBN 9789540902678.
- 12.) **Бекярова, Н.** Нагорни Карабах между Армения и Азербайджан, ISBN 978-954-9348-33-0, издател: Военна академия „Георги Стойков Раковски“, С., 2012.
- 13.) **Грей, Дж.** Либерализмът, С., 1991.
- 14.) **Хънтингтън, С.** Сблъсъкът на цивилизациите, С., 1999.
- 15.) **Костел, Е.** Съвременната геополитика, ИК КАМА, 1999.
- 16.) **Шатле Фр., О. Доамел, Е. Пизие.** История на политическите идеи, С., 1998.

- 17.) Слатински Н. Сигурност и международни отношения, сп. Международни отношения, бр. 2, 1999.
- 18.) Александров, Е. Речник на международните отношения, изд. Тракия-М, С., 2001.
- 19.) Бъчваров, М. Геополитически анализи, изд. "Захарий Стоянов", С., 2001.
- 20.) Мирчева Хр. Глобалната конфронтация в глобалната политика. История на международните отношения (1945-1995), С., 1999.
- 21.) Видин, Бл. Международно публично право, С., 1999.
- 22.) Проданов, Васил Глобалните промени и съдбата на България, ИК Христо Ботев, С., 1999.
- 23.) Василенко И. Политическая глобалистика, М., 2002.
- 24.) Примаков, Е. Анатомия на Близкоизточния конфликт, С., 1980
- 25.) Бацаров Здр. Геополитически системи, С., 1999.
- 26.) Едлер Р. Разширяването на НАТО - масови рискове. Сп. Международни отношения бр. 4/1998 с. 37-49.
- 27.) Дронзина Т. Разрешаване на конфликти. Тенденции и инструменти. С., 2001.
- 28.) Тод, Еманюел Залезът на империята, ИК Албор, С., 2003.
- 29.) Богданов, Пламен Теория и практика на военните конфликти, изд. „За буквите – О писменехъ”, С., 2020.
- 30.) Тод, Еманюел Поражението на Запада, изд. Изток-Запад, С., 2024.
- 31.) Миършаймер Джон Дж. Голямата заблуда. Либерални мечти и международни реалности, изд. Изток-Запад, С., 2024.
- 32.) Niblett Robin The New Cold War. How the contest Between the US and China Will Shape Our Century, Atlantic Books , London, 2024.
- 31.) **Хенри Кисинджър, Ерик Шмит, Даниел Хутенлохер** Ерата на изкуствения интелект и нашето човешко бъдеще, ИК Труд, С., 2024.

Б. Допълнителна литература

- 32.) Кенеди П. Стратегия и дипломация 1845-1945, С., 1998.
- 33.) Кенеди П. Възход и падение на Великите сили т. I и II, С., 1997.
- 34.) Удуърд, С. Балканската трагедия. Хаосът и разрухата след края на Студената война”, Сиела, С., 2002.
- 35.) Цыганков, П.А. Теория международных отношений, Гардарики, М., 2003.
- 36.) Доуърти, Дж. и Пфалцграф, Р. Л. младши Теории за международните отношения I част, Атика, С., 2004.
- 33.) Crisis Management after the Cold War, ed. by D-r R. de Wijk, W., 1995.
- 33.) Никитин, А.И. “Сильные и слабые стороны миротворчества ОБСЕ, <http://www.deutschebotschaft-moskau.ru/ru/bibliothek/internationale-politik>.
- 34.) Кайзер, Карл “Балканы как модель”, <http://www.deutschebotschaft-moskau.ru/ru/bibliothek/internationale-politik>.
- 35.) Варвик, Йоханнес “Недопущение войн и сохранение мира”, <http://www.deutschebotschaft-moskau.ru/ru/bibliothek/internationale-politik>.
- 36.) US aims to mediate Russia-Ukraine conflict, <https://www.dw.com/en/us-aims-to-mediate-russia-ukraine-conflict/a-57427521>, 2021.
- 37.) Where Ukrainians Are Preparing for All-Out War With Russia, <https://www.nytimes.com/2021/05/08/world/europe/ukraine-russia-canal-crimea.html>, 2021.
- 38.) Israel-Gaza: Biden tells Netanyahu he wants 'path to ceasefire', <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57168051>, 2021.
- 39.) Arab-Israeli wars, <https://www.britannica.com/event/Arab-Israeli-wars>.
- 40.) Fisher R., Ury W., Patton B. Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In, Penguin, 3rd edition, 2011.

Изготвили: проф. д.н. Габриела Белова, доц. д-р Гергана Георгиева